

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติไทย เป็นสิ่งที่คู่กับชีวิตคนไทย ที่ต้องใช้ในการติดต่อสื่อสารในชีวิตประจำวัน ไม่ว่าจะเป็นภาษาพูดหรือภาษาเขียน ดังนั้นทุกคนที่อาศัยอยู่ในประเทศไทย จึงจำเป็นต้องเรียนรู้ภาษาไทย

วิชาภาษาไทยเป็นวิชาบังคับที่จะต้องเรียน นับจากการศึกษาในระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษา และในบางสาขาวิชา วิชาภาษาไทยยังเป็นวิชาบังคับในหลักสูตรระดับอุดมศึกษา (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2521) ดังนั้นวิชาภาษาไทยจึงเป็นวิชาที่สำคัญที่สุดสำหรับคนไทยที่จะต้องเอาใจใส่ ฝึกฝนให้สามารถใช้ได้ถูกต้อง และคล่องแคล่ว นอกจากจะใช้ภาษาไทยในการติดต่อสื่อสารแล้ว ยังต้องใช้ภาษาไทยในการเรียนวิชาอื่น ๆ อีกด้วย การเรียนการสอนวิชาภาษาไทยควรมุ่งให้นักเรียนมีพัฒนาการทางภาษาทั้งในด้านการพูด การฟัง การอ่าน และการเขียนตามควรแก่วัย ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าของภาษา สามารถใช้เป็นเครื่องมือสื่อความคิดได้อย่างถูกต้อง

สภาพการเรียนการสอนภาษาไทยที่ผ่านมา ครูส่วนใหญ่มักใช้การสอนแบบบรรยาย อธิบายตามหนังสือแบบเรียน ถึงแม้จะมีสื่อการเรียนช่วย แต่นักเรียนมีความสนใจในระยะสั้น ความสนใจบทเรียนมีน้อย ทำให้นักเรียนเกิดความเบื่อ ไม่มีความกระตือรือร้นที่จะเรียนรู้ ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนไม่เป็นที่น่าพอใจ และนักเรียนให้ความสำคัญในวิชาภาษาน้อยกว่าวิชาอื่น ทั้ง ๆ ที่ วิชาภาษาไทยเป็นพื้นฐานสำหรับวิชาอื่น และมีความสำคัญในการเรียนเป็นอย่างมาก (สุจริต เพียรชอบ และสายใจ อินทร์พรหม, 2530) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศรีสมร สอนเจริญ (2525) ที่พบว่าปัญหาที่มีมากที่สุดคือ วิธีสอน การสอนทักษะ และการจัดกิจกรรม

จากปัญหาดังกล่าว จึงได้มีการนำสื่อการสอนมาใช้ในการกระบวนการเรียนการสอนสื่อการสอนเป็นตัวกลางที่ช่วยนำและถ่ายทอดข้อมูลความรู้ จากผู้สอนหรือจากแหล่งความรู้ไปยังผู้เรียนให้สามารถเข้าใจเนื้อหาได้ง่ายขึ้น เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งไว้ (กิตานันท์ มลิทอง, 2536) และสื่อการสอนที่ได้รับความสนใจเป็นอย่างสูงในปัจจุบันและถือ

เป็นสื่อการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่ คือ คอมพิวเตอร์ (พิทักษ์ ศีลรัตนนา, 2531)

คอมพิวเตอร์ช่วยสอน (CAI: Computer assisted instruction) เป็นรูปแบบหนึ่งของบทเรียนแบบโปรแกรม แต่มีศักยภาพสูงกว่าบทเรียนแบบโปรแกรมในรูปแบบอื่น ๆ ทั้งหมด (ไพโรจน์ ตีรณานุกุล, 2529) คือมีการให้ผลย้อนกลับ ในการเรียนการสอนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนนั้นจะมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างผู้เรียนกับคอมพิวเตอร์ เช่นเดียวกับการเรียนการสอนระหว่างครูกับนักเรียนในห้องเรียนปกติ มีการสนองตอบต่อข้อมูลที่นักเรียนป้อนเข้าไปได้ ในทันที ผู้เรียนสามารถเรียนรู้จากโปรแกรมคอมพิวเตอร์ช่วยสอนได้ในรูปแบบต่าง ๆ แต่ละบทเรียนจะมีตัวอักษร ภาพกราฟิก ภาพนิ่ง ภาพเคลื่อนไหว มีเสียงประกอบ เพื่อเป็นการเสริมแรง ทำให้ผู้เรียนสนุกกับการเรียนไม่รู้สึกลำบากหน่าย ผู้เรียนสามารถเรียนได้ด้วยตนเองเป็นการสนองตอบความแตกต่างระหว่างบุคคล (กิดานันท์ มลิทอง, 2536) ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนจะแบ่งเนื้อหาไปตามลำดับขั้นโดยแบ่งเป็นกรอบย่อย ๆ จากง่ายไปหายาก (เวชราพร อัจฉริยโกศล, 2531; สุกศรี รอดโพธิ์ทอง, 2531) การเสนอเนื้อหาแต่ละตอนโดยเฉพาะในส่วนที่สำคัญ ยาก และซับซ้อน จึงมีการเน้นให้เห็นเด่นชัด เป็นการกระตุ้น ดึงดูดความสนใจให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ได้ดีขึ้นโดยใช้ตัวชี้แนะ (Cue) ซึ่งอาจเป็นการขีดเส้นใต้ การตีกรอบ การกะพริบ การเปลี่ยนสี การโยงลูกศร การใช้สี การใช้ตัวอักษรที่ผิดไปจากส่วนอื่น ๆ (เวชราพร อัจฉริยโกศล, 2531) ในการใช้ตัวชี้แนะในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ได้มีผู้สนใจได้ทำการวิจัยไว้หลายคน เช่น พรพวรรณ อุ่นเรือน (2530) ได้ศึกษาเปรียบเทียบประเภทของตัวชี้แนะในสิ่งพิมพ์กับระดับความถนัดทางภาษาที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลปรากฏว่าตัวชี้แนะมีผลต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาไทยแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ส่วน นีรนาท สติกรากร (2532) ได้ศึกษาปฏิสัมพันธ์ระหว่างความถนัดทางภาษากับประเภทตัวอักษรชี้แนะที่มีต่อความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ผลการวิจัยพบว่าบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีประเภทตัวอักษรชี้แนะต่างกันจะมีผลต่อมีความเข้าใจในการอ่านภาษาอังกฤษของนักเรียน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะเห็นว่าผลการวิจัยยังไม่มีข้อสรุปที่แน่นอน และเป็นเรื่องที่น่าสนใจศึกษาว่าในการเรียนวิชาภาษาไทยด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนควรใช้ตัวชี้แนะแบบใดจึงจะเหมาะสมและมีประสิทธิภาพกว่ากัน

จากหลักการเหตุผลดังกล่าวข้างต้น ไม่ว่าจะเป็นการสอนในรายวิชาภาษาไทยที่ประสบปัญหาต่าง ๆ ที่ยังผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน การนำสื่อการสอนมาใช้ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่จะช่วยให้นักเรียนสนใจเรียน มีความกระตือรือร้นที่จะเรียน มีความสนุกสนานกับการเรียน สื่อที่น่าสนใจและเป็นสิ่งใหม่ในปัจจุบันคือ คอมพิวเตอร์ช่วยสอน ซึ่งสามารถตอบสนองความแตกต่างระหว่างบุคคลเป็นอย่างดีเพราะ ผู้เรียนต้องเรียนด้วยตนเองและการที่จะให้ผู้เรียนมีความสนใจในบทเรียน ติดตามบทเรียนจึงควรมีตัวชี้นำที่จะทำให้ผู้เรียนเห็นส่วนสำคัญที่ต้องการให้เห็นชัดเจน และเป็นจุดสนใจ ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาถึงผลของการใช้ตัวชี้นำในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนในวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โดยเลือกใช้ตัวชี้นำแบบกลับสลับหลังตัวอักษร และแบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร เพราะเป็นรูปแบบตัวชี้นำที่เป็นที่นิยมในสื่อประเภทสิ่งพิมพ์ ในการที่จะให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ระหว่างการเรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ไม่มีตัวชี้นำ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีตัวชี้นำแบบกลับสลับหลังตัวอักษร และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีตัวชี้นำแบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร

1.3 สมมติฐานการวิจัย

1.3.1 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ไม่มีตัวชี้นำ มีตัวชี้นำแบบกลับสลับหลังตัวอักษร และมีตัวชี้นำแบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 นักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีตัวชี้นำแตกต่างกัน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.4 ขอบเขตและข้อจำกัดของการวิจัย

1.4.1 ในการวิจัยครั้งนี้วัดเฉพาะผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนด้านพุทธิพิสัยเท่านั้น

1.4.2 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ภาคเรียนที่ 1 โรงเรียนวาปีปทุม อำเภอนาแก จังหวัดนครพนม จำนวน 10 ห้องเรียน ห้องเรียนละ 45 คน รวม 450 คน

1.4.3 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนวาปีปทุม อำเภอลือปทุม จังหวัดมหาสารคาม ได้มาโดยการสุ่มแบบสองขั้นตอน จำนวน 60 คน

1.4.4 ตัวแปรต้น คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน 3 รูปแบบ คือ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่ไม่มีตัวชี้แนะ บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีตัวชี้แนะแบบกลับสลับตัวอักษร และบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนที่มีตัวชี้แนะแบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร

1.4.5 ตัวแปรตาม คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

1.5 ข้อตกลงเบื้องต้น

การวิจัยครั้งนี้ ผู้เรียนยังไม่เคยใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนมาก่อน ผู้วิจัยจึงต้องอธิบายการใช้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนก่อนทำการเรียน

1.6 นิยามศัพท์เฉพาะ

1.6.1 ตัวชี้แนะ หมายถึง สิ่งเร้าหรือสิ่งที่เน้นให้ผู้เรียนเห็นชัดเจน ในส่วนที่สำคัญ ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยเลือกใช้ 2 รูปแบบ คือ แบบกลับสลับตัวอักษร แบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร

1.6.1.1 ตัวชี้แนะแบบกลับสลับตัวอักษร หมายถึง การกลับตัวอักษรดำบนพื้นสีขาว ในส่วนของข้อความหรือคำที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นเด่นชัดในส่วนที่ต้องการให้ศึกษาในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1.6.1.2 ตัวชี้แนะแบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร หมายถึง การขีดเส้นใต้ข้อความหรือคำที่ต้องการให้ผู้เรียนเห็นเด่นชัดในส่วนที่ต้องการให้ศึกษาในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน

1.6.2 บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน หมายถึง โปรแกรมบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนแบบการสอน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนประกอบด้วยเนื้อหาวิชา แบบฝึกหัด และแบบทดสอบวิชาภาษาไทย เรื่อง คำนาม คำสรรพนาม และคำกริยา ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผู้เรียนจะเรียนจากคอมพิวเตอร์ ซึ่งสามารถถามคำถาม รับคำตอบจากผู้เรียนตรวจคำตอบ และแสดงผลการเรียนรู้ ในรูปของข้อมูลย้อนกลับให้กับผู้เรียน และรายงานผลการเรียน มีประสิทธิภาพ 81.11/81.22 และมีดัชนีประสิทธิผล 0.66 จัดเป็น 3 รูปแบบ คือ แบบไม่มีตัวชี้แนะ มีตัวชี้แนะแบบกลับสลับตัวอักษร และมีตัวชี้แนะแบบขีดเส้นใต้ตัวอักษร เนื้อหาและลักษณะของบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน ทั้งสามรูปแบบนี้จะเหมือนกันทุกประการ แต่จะแตกต่างกันที่ตัวชี้แนะเท่านั้น

1.6.3 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิชาภาษาไทยซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง หมายถึง คะแนนที่ได้จากการตอบแบบทดสอบ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วัดตามวัตถุประสงค์การเรียนรู้ทางด้านพุทธิพิสัยของผู้เรียน

1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1.7.1 ได้บทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอน วิชาภาษาไทยเรื่องคำนาม คำสรรพนาม และคำกริยา ที่มีประสิทธิภาพ

1.7.2 ได้แนวทางในการพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนเพื่อให้มีประสิทธิภาพ ในเนื้อหา อื่น ๆ

1.7.3 ทราบตัวชี้หน้าที่เหมาะสมในบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนวิชาภาษาไทย เพื่อนำมาพัฒนาบทเรียนคอมพิวเตอร์ช่วยสอนให้มีประสิทธิภาพต่อไป